

Återkoppling på utredning gällande vård- och omsorgsutbildning på modersmål 2024-10-15

Förslag till arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Informationen noteras.

Ärende

Under 2024 finns ett nämnduppdrag att utreda möjligheten att inrätta vård- och omsorgsutbildning på modersmål. Utredningen har bestått i att närmare se på två olika studier/projekt som genomförts i närtid. En genomförd i Östergötland, Ödeshögs kommun, och en i Värmland, där bl a Karlstads kommun varit delaktig.

1. Under åren 2020-2023 genomfördes en pilotstudie, med hjälp av §37 medel, i Ödeshög, **Vuxenutbildning på modersmål**. Eleverna läste en utbildning mot vård och omsorg, i kombination med sfi och svenska som andraspråk, där yrkesläraren var flerspråkig och kunde undervisa på elevernas modersmål.

2. **Yrkesväg Värmland**, var ett ESF-projekt som genomfördes mellan 2020-08-01 – 2022-06-30. Grundtanken med studien var att utveckla utbildningsspår där SFI integreras med yrkesutbildningsinsatser, arbetsmarknads- och integrationsinsatser i syfte att målgruppen tidigt ska se ett tydligt mål med sin utbildning. Vidare förväntades utbildningstiden effektiviseras så att målgruppen snabbare skulle komma ut i arbete och egen försörjning.

Båda studierna visar att kombinationen av yrkespraktik i kombination med språk- och yrkesutbildning är gynnsam för eleverna. Vidare är det en tillgång att kunna bedriva undervisning/ge stöd på elevernas modersmål.

De senaste årens forskning visar att modersmålet spelar en avgörande roll vid inläring och användande av ett andraspråk. (Olofsson 2012, Flyman Mattson 2017)

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – Återkoppling på utredning gällande vård- och omsorgsutbildning på modersmål 2024-10-15

Bilaga 1 - Slutrapport Vuxenutbildning på modersmål.pdf

Bilaga 2 - Slutrapport Yrkesväg Värmland.pdf

Bakgrund

Utrikes födda personer med kort utbildningsbakgrund har svårt att komma ut i arbete. Det är en lång väg i tid och individuell insats att ta sig igenom en språkutbildning och yrkesutbildning som kan leda till en varaktig etablering på arbetsmarknaden. Risker som hamna i långtidsarbetslöshet, utanförskap och bidragsberoende är stora. Vidare utgör gruppen utrikes födda en viktig resurs för kompetensförsörjningen framöver.

Gruppen saknar dock i många fall den kompetens som efterfrågas och det finns en stor utbredd matchningsproblematik med obalans mellan arbetskraftsutbud och efterfrågan på arbetskraft. Under de senaste åren har flera projekt genomförts som fokuserat på att hitta metoder att förkorta och effektivisera de utbildningsinsatser som individer i nämnda målgrupp behöver genomgå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och på så sätt även bidra till kompetensförsörjningen.

Två av dessa projekt är *Vuxenutbildning på modersmål* och *Yrkesväg Värmland*. Båda dessa har fokuserat på att utröna hur en kombination av språkutbildning, yrkesutbildning och yrkespraktik kan effektivisera och förkorta individens tid i utbildning. Slutrapporterna från dessa bifogas som bilagor.

Resultat

Mycket kort kan resultaten från dessa båda projekt sammanfattas i följande punkter.

- Praktikinslagen har haft en stor betydelse för individernas språkutveckling och motivation att ta till sig undervisningen.
- Båda projekten ser en framgång i att arbeta med en utbildningsmodell med insatser i steg som skapar en sammanhållande kedja av insatser som på ett tydligt sätt möjliggjort stegförflyttning för individerna vilket har haft en motivationshöjande effekt.
- *Vuxenutbildning på modersmål* lyfter fram att stödet som kunnat ges på modersmål varit betydelsefullt.
- *Yrkesväg Värmland* lyfter fram att det varit gynnsamt att individerna studerat och praktiserat på heltid.

Kommunerna som deltagit i *Yrkesväg Värmland* konstaterar i slutrapporten att de nu lämnat den traditionella 15-timmars SFI-undervisning i klassrummet bakom sig till förmån för en holistisk samhälls-, arbetslivs- och yrkesinriktad undervisning på heltid som kombinerar teoretiskt och praktiskt lärande.

Projektet *Vuxenutbildning på modersmål* har avslutats och undervisningsformen har inte implementerats.

Projektet fokuserade på ett yrkesområde, Vård och omsorg. Ingen av individerna som deltog i utbildningen under projektets gång nådde kraven för vårdbiträde eller undersköterska. Det ställs höga krav i just svenska för att nå dessa yrkestitlar.

Enligt deras projektansökan hade de uppskattat att 3 deltagare, av de 12 som startade, skulle klara sina svenskstudier för att kunna nå examen för undersköterska. Som förklaring till resultatet anges lärarbyten inom SFI och svårigheter i studieteknik som inte uppmärksammats vid starten av projektet. Målgruppen krävde även mer tid i sina studier än vad som beräknades i projektet som helhet, 30 månader. Resultatet ger att utbildning inom vård och omsorg på modersmål, med det upplägget, inte ger önskat resultat och därför inte är en modell att implementera i Linköping.

Ovanstående resultat pekar dock på att det är framgångsrikt att kombinera studier med yrkespraktik och språkstödande insatser. Vidare att individerna har möjlighet att fokusera på sin utbildning och språkutveckling. Till sist, att vid längre insatser, dela upp utbildningen i tydliga steg där individen kan se att den gör en positiv förflyttning mot anställning och egenförsörjning.

Det utvecklingsarbete som initierats och den ekonomiska satsningen som görs i Linköpings kommun i form av kombinationsutbildningar, kompetenskedjor samt sfi i kombination med praktik är i linje med framgångsfaktorerna som redovisas i projekten.

Ekonomiska konsekvenser

Externa medel från Europeiska socialfonden samt Arbetsförmedlingen är med och delfinansierar kompetenskedjor. Vidare har budgeten för kommunal vuxenutbildning förstärkts med 7 mnkr 2025.

Kommunala mål

Ett Linköping med minskad segregation
Skolor med fokus på kunskap och studiero
Fler i jobb och egenförsörjning
En organisation med hög produktivitet och effektivitet

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

Målet är att kunna erbjuda en bredd av yrkesområden och alla i målgruppen oavsett könstillhörighet ska inkluderas.

**Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om
medbestämmande i arbetslivet**

Förhandling enligt MBL är inte påkallad.

Integrations- och
arbetsmarknadsförvaltningen

Mikaela Schullström

Beslutet skickas till:

-